

bi si tedaj bil upal trditi, da tako ravnanje ni koristno neukretnim Slovencem, ki v kolosalni svoji predrznosti celó zahtevajo slovenskega jezika zmožnega ravnatelja. In res je bilo tako. Prišel je mož, se ve da v političnem obziru popolnoma tak, kakor smo si ga mislili. Nekateri so trdili, da je prišel s Českega, a da je „deutschböhm“; gotovo bilo je pa to, da slovenskemu življu ni bil prijazen. Da pa je za slovenske dijake se bolj zanimival, kakor je bilo treba, to vé vsak, ki ga je poznal.

Ta mož je hotel gimnazijo reformirati po svojem duhu; da je ni predrugačil, kriva je bila velika opozicija, katera se mu je od vseh strani nasproti stavila. Sosebno to ga je bôdlo, da so se dijaki naročevali na slovenske liste, bodisi politične ali beletristične. To mu je kot tujcu bilo popolno neznan, da tudi slovenska mladež podpira domače slovstvo. Tako se je uže prve dni njegovega vladanja zgodilo, da je slovensk beletrističen list, namenjen dijakom, nekega dne mahoma izginil. Vprašali smo šolskega slugo, kam je neki prišel list? A sluga, ki je mimo mnogih družih lastnosti imel tudi to, da se ni hotel zameriti ni dijakom ni vodji, odgovoril je lakonično: „Stari jo je vzal“. Sedaj je bil ogenj v strehi. Ko smo pa premišljevali, kaj je v tem slučaju storiti, pokliče me ravnatelj k sebi. Ne vem, zakaj je on v tacih in enacih slučajih tako rad posebno mene interpeliral. Dal mi je sicer dotični list nazaj, a naročil mi je, naj pridem čez nekoliko dni k njemu ter naj mu razložim obseg dotičnega lista. Jaz sem mu čez nekoliko dni v resnici referiral o listu; a povedal sem mu tudi mnogo tacega, kar ni bilo v listu. On je bil zadovoljen, in mirno in tiho sva se ločila. Ako mu je bil uže slovenski beletristični list trn v peti, kaj še le politične slovenske novine? Zato je pa dotične zločince k sebi pozval ter jim ostro zatajčal, naj se ne naročujejo na take umazane liste (ali da se držimo njegove lastne terminologije „schmutzblätter“. Ker se je nek slovensk političen list drznil njegove sakrosanktne osebe javno dotakniti, tedaj mu konsekvéntno vse politične novine slovenske niso nič prida. Koncem tistega leta pa se je pošiljala naročnina na dunajski „Zvon“. Po stari dijaški navadi nabiral je dijak višjega razreda naročnike. To nabiralno pôlo je vodja meni nič tebi nič konfisciral. Poverjenik „Zvona“ bil je poklican na raport; pojasnil mu je sicer stvar, da „Zvon“ je le lepopoznanski list, a ravnatelj ga ni hotel razumeti. Svetoval mu je, naj vso to stvar pusti, kajti „der herr S. wird auch ohne diese abonnenten leben können; die bibliothek wird ohnehin zwei exemplare bestellen; da können's schon lesen.“ Mož je pač malo bil podučen o našem položaju. Koliko slovenskih pisateljev neki je uže obogatelo? Dijaki smo, kakor drugod, tako tudi tukaj prejemale dunajski „Zvon“. Začetek ravnatelj je imel tedaj slab vspeh. Mogoče je in tudi zeló verjetno, da je ravnatelj pogrešal pomočnika, ki bi ga bil v njegovem smislu podpiral. Našel ga je pozneje in ta je bil začetkom zvest zaveznik; uže leto in dan za njim prišel je na gimnazijo nov mož, ki naj izreja slovensko mladino. (Dalje prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Kedaj in zakaj se je začelo opoludne zvoniti?* Leta 1456. prikazala se je na nebu zvezda repatica. Ljudje so se silno bali, ker je nekdo prorokoval, da se bo tega in tega dne ravno o poludne svet podrl. Prišel je strašni dan, prešlo strašno poludne, pa vse je ostalo pri starem. Za spomin je takratni papež zapovedal opoludne zvoniti, kar se še današnji dan vrši.

Obraavnave deželnih zborov.

Deželni zbor Štajarski.

Kako prijazen je nemškutar do Slovenca, kaže nam naš deželni zbor, kjer izmed 8 slovenskih poslancev, ki jih šteje ta zbor, niso Nemci ni jednega Slovenca v kak odsek volili, izmed konservativnih nemških poslancev pa le po 1 poslanca. — Iz proračuna deželnega odbora je razvidno, da bode prihodnje leto primanjkljaj znašal 2 milijona in 236.559 gold. Tako gospodarijo ustavoverci.

Deželni zbor Koroški.

V govoru, s katerim je deželni glavar dr. Stieger pozdravil poslance, je povdaril, da narodnemu razporu v deželi še žalibog ni konca ne kraja! Kako da deželni glavar pride do te pritožbe? So li Slovenci na Koroškem še premalo mrtvi, da si deželni zbor drzne o „Nationalitätenreibungen“ govoriti. Dr. Stieger je pač le govoril v imenu svojem in svojih tovarišev, katerim koroška dežela mora biti nemška.

Deželni zbor Tržaški.

Deželni glavar je v začetnem svojem govoru britko tožil, da nimajo Tržčanje še Predelske železnice, češ, da ona edina more Trst rešiti propada. Mož noče vedeti, da vzroki povdarjanega propada tičijo drugod! Iz tega pa, kakor je vladni zastopnik, ces. namestnik baron de Pretis, pritrkoval jeremijadi deželnega glavarja, kazalo se je preočito, da je deželni glavar bil le trobentač de Pretisov, ki je ves zaljubljen v ono železnico. Ko bi bil baron de Pretis takrat, ko je bil na Dunaji finančni minister bolje gospodaril s financami avstrijskimi, bil bi zdatniše pomagal zidanju Predelske železnice, kakor zdaj s svojim javkanjem.

Deželni zbor Kranjski.

Z navadnimi formalitetami se je odprl tudi deželni zbor kranjski, v katerega so razen bolehnega g. Dollhafa prišli vsi ustavoverni poslanci, izmed narodnih poslancev pa niso bili pričujoči: dr. Bleiweis, Klun, dr. Zarnik in Pakiž.

Gosp. c. k. deželni predsednik Winkler je zbornici predstavil novoimenovanega deželnega glavarja grofa Gustava Thurna, ki potem ogovori zbornico slovenski in nemški, povdarjaje, da bode o vsem popolno objektivno postopal po prevzvišenih željah Nj. veličanstva: „Jaz hočem mir med svojimi narodi“.

Gospod deželni predsednik Winkler izroči dve vladni predlogi, namreč načrt postave, kako naj se uravná obiskovanje na rudniški šoli v Idriji in nadpravico javnosti imajočih osobinskih šol, in pa predlogo gledé vprašanja o neugodnostih dvojne uprave. Drugi dve vladni predlogi, kako namreč preurediti domovinsko postavo in zastran volitve v reklamacijsko komisijo, odposlali ste se uže poprej deželnemu odboru.

Potem so se vršile navadne volitve odsekov in pa druge. Zoper volitev vit. Vestenecka v finančni odsek ugovarja dr. Vošnjak, rekši, da narodni poslanci ne stopijo v odsek skupno s Vesteneckom, ki je nedavno razžalil narod slovenski s psovanjem jezika slovenskega. Baron Apfaltrern in dr. Schrey sta ga skušala zagovarjati. — Konečno so se različne predloge in peticije izročile dotičnim odsekom.

V 2. seji je gospod c. k. deželni predsednik zboru izročil vladno predlogo, po kateri naj bi deželni zbor

svoje mnenje izrekel, ali spada Žumberski okraj in Marijindolska občina k deželi kranjski? — Poslanec Potočnik je napovedal predlog o železnici iz Trsta čez Razdrto na Škofjo Loko itd., da se tako po najkrajši poti Trst združi s severnimi deželami.

Naši dopisi.

Iz Prage 23. sept. — Bralci naši se bodo še spominjali, kak hrup so zagnali nemško judovski listi o koncu meseca junija t. l. zavoljo nekega pretepa v gostilnici v Kuheljskem, češ, da to je začetek „preganjanja Nemcev na Českem.“ Naj bralcem danes po poročilu „Politike“ povem, da enako kakor pri vas na Kranjskem o pretepu na Jančah in lani v Medvodah, so nemčurji gnali strašansko hrup, tako tudi o pretepu v Kuheljskem tukaj. Iz navadnega ravsa pri pijači so hoteli napraviti celó politično bitvo zoper nemški narod na Českem. Upili so, da stol ministra Taaffe a se maja zaradi „Kuchelbada“ in da je celó papež po kuheljski dogodbi tako razburjen bil, da ni hotel dovoliti Slovanom slovanskih cerkvenih obredov, pruski list „National Zeitung“ pa še danes prav resno piše, da je shod ruskega in nemškega cesarja v Dancikem nasledek one strašne vojske, ker reveži Nemci morajo zdaj pomoči iskati na Ruskem. To je taka bedarija, da bi človek ne verjel, da jo more kdo pisati, če bi je tiskane ne bral. Koliko blata, toče in strel se je zavoljo tega na česki narod v dveh mesecih zmetalo, kako so ga črnili pred svetom, se še popisati ne dá. In kaj je bila ta strašanska „bitva v Kuheljskem“! Če sploh kje veljá latinski pregovor: „stokajo goré, pa pride na dan miš“ — je to tukaj. Te dni je bila v Pragi konečna sodnijska obravnava zoper kuheljske hudodelnike, ki je jasno pokazala, da niti lasú ni političnega na vsej zadevi, nego da je čisto navaden ravs bil med vinjenimi pivci v gostilnici. Zatožencev je vseh skup bilo troje, pa ne eden študent, marveč čisto navadni ljudje, kakoršni hodijo ob nedeljah iz mesta na pijačo. Najboljši prič o tem sta policijski komisar in krčmar sam. Hudega se pri tepežu ni nikomur nič posebnega zgodilo; kar so pobili stekla, bi ga bil lahko v klobukovi štuli ven nesel. Zato je šla vsa ta reč pred sodnijo, in nikamor drugam, najmanj pa na politični boben, mesto Praga in česka dežela ne moreta po nji čisto nič prizadeta biti. Se ve, da tudi take tepeže vsak mora obsoditi, grdi so povsod, bodi si na Nemškem, Laškem, Francoskem ali Českem, pa da se kar ves narod, vsa dežela zavoljo njih razupije, to je še grše. Izmed treh zatožencev sta dva obsojena v kazni, eden je za nekrivega spoznan; pravica se je toraj zgodila, poškodovani bodo tudi odškodovani; — kdo pa bo odškodoval česki narod za vse to, kar je moral trpeti od svojih sovražnikov, nemško-judovskih ustavovercev! Res, veliko mora trpeti Slovan, veliko grenkih in nezasluženih požreti od svojih zagrizenih sovražnikov. Za take krivice pa naš Nemeč nima ne jezika ne peresa. Bodi Bogu potoženo!

V Gorici 26. sept. — Duhovnih vaj (od 19. — 23. t. m.) se je udeležilo 60 mašnikov, med njimi — po naključbi — 8 najboljših pevcev. Razen družega zrnja so zanesli zbrani duhovniki na vse štiri vetrove tudi seme pravega cerkvenega petja. Vtisa, ki so jim ga zapustile na pr. koralne (cecilijanske) litanije, ne bodo se iznebili tako hitro. Te litanije — tako pete — v tihi noči (8 $\frac{1}{2}$ ure zvečer) bile so kaj veličanskega. — Delo pa venča še le — konec. Maševali so v petek in sv. obhajilo delili prečastitljivi starček knez-nadžkoti sami. In to je bila njihova „demantna maša“ — to je 60letnica njihovega mašništva. V zaprti cerkvi, pa

vendar sred zastopnikov vse nadškofije — med milim petjem so dostojno obhajali spomin dne 23. septembra 1821., ko so bili v Ljubljani v mašnika posvečeni. Po sv. opravilu je preč. g. prošt dr. Valussi prevzvišenemu jublantu v obednici primerno v lat. jeziku častital; vsi nazoči so voščilu z navdušenim „vivat“ pritrdili. — V soboto so se odpeljali 84letni knez v Gradišče birmavat; danes odidejo od ondod za 2 dni v Hjel, sred oktobra pa v Ločnik, Kormin in Biljano. — Še drugo nenavadno cerkveno slavnost smo imeli včeraj na Kostanjevici pri Franciškanih. Obče priljubljeni O. Jernej Večerina (Hrvat iz Drage blizo Reke) je obhajal 50letnico svojega mašništva in ponovil redovniško zaobljubo. Odlični duhovniki so ga iznenadili sè svojo nazočnostjo pri „zlati maši“ — g. prošt Valussi (bil je naddiakon), monsignora prof. Kocijančič in dr. Zorn. Izmed svetnih veljakov naj imenujem gosp. župana dr. Deperis-a. Pred začetkom pomenljivih in ginljivih obredov je imel gosp. prošt kratek pa sprelep ogovor v italijanskem jeziku. O. Jernej je rojen 27. junija 1807., v mašnika posvečen 25. sept. 1831. Malo da ne ves čas svojega samostanskega življenja je prebil na Kostanjevici in dosegel vse razne častne redovniške službe. (O. Jernej je spovednik našega prevzvišenega knezonadžkofa.) — V saboto 24. t. m. je došel v Gorico blagi g. vitez Schneid-Treuenfeld in stanuje v Villi Windspach pod Kapelo. Bodi bolehnemu rodoljubu milo naše podnebjé!

Iz Trsta 26. sept. *) — Znano je, da se boprihodnje leto v spomin petstoletnice, kar se je Trst prostovoljno pridružil Avstriji, napravila velika razstava. Po proračunu bo stala 350.000 do 400.000 gold., ti stroški se bodo pokrili iz državne podpore (40.000 gld.), iz prostovoljnih doneskov (dozdaj je podpisanih okoli 95.000 gold.) in z vstopnino. Bojimo se sicer, da ne bi skušali razstavi dati popolnem laški obraz, a vkljub temu je želeti, naj se je Slovenci iz vseh dežel obilno udeležijo. Pripravljajte se zato obrtniki in kmetovalci uže o pravem času, da boste sebi in domovini na čast pokazali svetu izdelke in pridelke slovenskega uma in dlana! Takrat pa tudi zahtevajte odločno, da se vam na razstavi enakopravnost jezika prisodi. Vršila se bode razstava na južni strani mesta pod sprehajališčem „S. Andrea“, kjer se v razširjenje prostora uže delj časa morje zasipava. Tržaški Slovenci bodemo gotovo z vso vnetostjo patriotizma petstoletnico praznovali z raznimi slovesnostmi.

Tukajšnji deželni zbor se je minolo soboto odprl. O njem poročati ni vredno, ker skušnja v preteklih letih uči, da se v njem vselej mnogo prazne slame mlati, smešnega ropota dela, a (vzlasti za okoličane) malo prida sklene. Beseda četvorice Slovencev je — glas vpijočega v puščavi! Komu ni še v spominu divji hrup in vrišč, katerega je lani v deželni hiši prouzročila edina slovenska beseda „tukaj“? Dva okoličanska okraja sta letos brez poslancev, ker je enega okraja zastopnik dr. Strudthoff (lahon) te dni umrl, zastopnika družega, dr. Bizjaka pa je lahonska večina, z nogami teptajoč vse ustavne pravice in načela, vrgla iz deželne hiše. Ker je bila oseba dr. Bizjakova vzrok, da se je med nekaterimi slovenskimi časniki in tukajšnjimi narodnjaki razvnel strasten prepir, ki se je zdaj raztegnil tudi na druge zadeve, bodi mi dovoljeno, o tej stvari mirno in nepristransko besedo spregovoriti. Ko se je imel spomladi za 5. okoličanski okraj nov poslanec voliti, se je sklical

*) Hvala lepa! Prosimo večkrat kaj.